

TARBIYA PSIXOLOGIYASI

Muhammadiyeva Mehrona

*TerDPI instituti Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 1 bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich maktab yoshdagi bolalar tarbiya psixologik holati ta'lim-tarbiya olish jarayonida qanday namoyon bo'lishi va psixik taraqqiyoti, bilish jarayonlarining rivojlanishi hamda shaxs xususiyatlari haqida so'z yuritilgan. Maqolada boshlang'ich maktab yoshdagi bolalarning tarbiya psixologiyasi yoritib berilgan.

Kalit so'z: Boshlang'ich sinf, tarbiya, ta'lim, maqsad, vazifa

Farzand tarbiyasi murakkab, nozik va mas'uliyatli jarayon ekanligiga shubha yo'q. Ayniqsa, boshlang'ich maktab yoshidagi bolani tarbiyalash, oila, o'qituvchi, tizimli ta'lim va bolalar jamoasi ta'siri ostida bolaning shaxsiyatining rivojlanishini u yoki bu darajada belgilaydigan asosiy xususiyatlar shakllanadi va mustahkamlanadi. ,

Boshlang'ich sinf o'quvchisini tarbiyalashning maqsad va vazifalari

Maktab o'quvchisini tarbiyalashning asosiy maqsadi shaxsga har tomonlama rivojlanishda yordam berishdir, ya'ni. oliy maqsad Uzbekistonning ma'naviy va madaniy an'analari tarbiyalangan yuksak axloqiy fuqaroga aylanadi. Boshlang'ich maktab o'quvchilarining ta'lim jarayoni oldida milliy ta'lim ideali kontekstida hal qilinadigan bir qator umuminsoniy vazifalar tanishamiz Shaxsning tabiiy va ijtimoiy imkoniyatlarini hisobga olgan holda, jamiyat talablarini hisobga olgan holda barkamol rivojlanishi; tashabbuskor, mas'uliyatli va barkamol fuqaroni tarbiyalash; axloq asoslarini va ma'naviy rivojlanish qobiliyatini shakllantirish; maktab o'quvchilariga asosiy milliy qadriyatlarni singdirish; estetik qadriyatlar va his-tuyg'ularni shakllantirish; qattiq ishlash va qiyinchiliklarni engish qobiliyatini rivojlantirish.

Boshlang'ich sinf o'quvchisini oilada tarbiyalash: An'anaga ko'ra, bolani tarbiyalash va rivojlantirishning asosiy instituti oila hisoblanadi. Bolaning oila muhitida olgan poydevori u bilan bir umr qoladi. Oilada to'laqonli shaxsni yaratish uchun poydevor qo'yiladi, ular birinchi sinfga kirganlarida deyarli yarmi shakllanadi. Oila asosiy ta'lim muassasasi sifatida ham katta rol o'ynaydi, chunki bola uzoq vaqt davomida oila muhitida bo'ladi.

Ota-onalarning asosiy vazifasi bola bilan ma'naviy uyg'unlik va axloqiy birlikka erishishdir. Tarbiya jarayoni ota-onalar tomonidan tasodifga

qoldirilmasligi, bolani o'z holiga, o'zi bilan yolg'iz qoldirmasligi kerak. Sevgi va quvonch, mehr va g'amxo'rlik, nekinlik va samimiylilik hukm surayotgan oilada bola har tomonlama barkamol, aqlan sog'lom, axloqiy jihatdan barkamol shaxs bo'lib kamol topadi. Bola ota-onasidan mutlaqo hamma narsani o'rganadi: e'tibor va xayrixohlik, shuningdek, hurmatsizlik, qo'pollik, g'azab, g'azab.

Barcha ota-onalar farzandining yuksak axloqli, mas'uliyatli, ehtiyotkor va odobli inson bo'lib ulg'ayishini istaydi. Ota-onalar o'zlarining xatti-harakatlari bilan yaxshi o'rnak bo'lishlari, chaqaloqqa sevgi, rahm-shafqat va g'amxo'rlik ko'rsatish orqali unga yordam berishlari mumkin.

Maktabda kichik o'quvchini tarbiyalash 6-7 yoshda bolaning hayoti keskin o'zgaradi - u maktabga boradi. Shu paytdan boshlab uning hayotining barcha sohalarida o'zgarishlar yuz beradi - uning atrofidagi odamlar bilan munosabatlar, tengdoshlar bilan muloqot, faoliyat turlari. Kichik maktab o'quvchisining asosiy mashg'uloti endi yangi vazifalarning paydo bo'lishi tufayli uning hayotini tashkil qilishni o'zgartiradigan o'qishdir. Bolaning qarindoshlari va do'stlari ham chaqaloqni boshqacha qabul qila boshlaydilar. Ta'limning boshlanishi munosabati bilan bolaning barcha kognitiv jarayonlarini qayta qurish, kattalarga xos xususiyatlarni olish sodir bo'ladi. Boshlang'ich sinf o'quvchisining o'quv va darsdan tashqari faoliyatida bolada muloqot qobiliyatlari, moslashish qiyinchiliklari va tashvishlarini engish qobiliyatini rivojlantirish uchun jamoaviy ishning turli shakllari talab qilinadi. Va bu ish qanchalik qiziqarli va rang-barang bo'lsa, bola taqqoslash, muloqot va umumlashtirish kabi fikrlash jarayonlarini tezroq o'zlashtiradi.

Bolaning o'yinlari ham ta'limning boshlanishi bilan o'zgaradi, chunki bola ularga mashg'ulot davomida to'plagan tajribasi, yangi kashfiyotlar va bilimlarni kirita boshlaydi. Maktabgacha yoshda bola rolli, faol va vaziyatli o'yinlarga qiziqadi. Maktab o'quvchilari o'zlarining intellektual qobiliyatlarini namoyish etadigan o'yinlarni yaxshi ko'radilar. Shuning uchun boshlang'ich sinf o'quvchisini muvaffaqiyatli o'qitish uchun dars jarayonida o'yin elementlaridan maksimal darajada foydalanish muhimdir.

Maktab ostonasini kesib o'tgan bola, albatta, o'qishda muvaffaqiyat kutadi, agar bu sodir bo'lmasa, bolada bir qator salbiy his-tuyg'ular paydo bo'ladi va bu bolaning idrokiga, xotirasiga, tafakkuriga, o'z-o'ziga salbiy ta'sir qiladi. - xabardorlik. Shu sababli, boshlang'ich sinf o'quvchisida ijobiy rangli his-tuyg'ularni qo'llab-quvvatlash va o'quv jarayonida ajablanish-quvonch-qiziqish zanjirini qurish muhimdir.

Bolani tarbiyalash har kungi, uzluksiz jarayondir. Shuning uchun chaqaloq turli xil, mazmunli va ta'limli hayot kechirishi muhimdir. Dunyoni muqarrar qiyinchiliklari bilan tushunish, yangi ko'nikma va qobiliyatlarga ega bo'lish, do'stlar bilan muloqot qilish, mehnat va ijtimoiy foydali mashg'ulotlarga kirishish - bu jarayonlar bola uchun quvonchli va hayajonli bo'lishi kerak. Shundagina bola tarbiyasi samarali bo'ladi. Farzand tarbiyasida oilaning rolini ortiqcha baholash qiyin, lekin maktabning ta'lim jarayonida ishtirok etishi ham muhimdir. Va faqat ota-onalar va o'qituvchilarning birgalikdagi, mashaqqatli mehnati bilan yuksak axloqiy shakllanadi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ashurova, S., & Numonova, A. (2023). THE ROLE OF PSYCHOLOGY IN FORMING TEACHERS' PEDAGOGICAL ABILITY. Academia Repository, 2(11), 46-53.
2. Ashurova Sh. F. (2023) SOG'LOM PSIXOLOGIK TURMUSH TARZI TO'G'RISIDAGI TASVURLARNING SHAKLLANISHI "Zamonaviy ta'limda pedagogika va psixologiya fanlari <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/8314/5746>
3. Ashurova Sh.F. .(2022) A HEALTHY LIFESTYLE IN UZBEK FAMILIES FROM THE POINT OF VIEW OF ISLAM RELIGION Emergent: JOURNAL OF EDUCATIONAL DISCOVERIES AND LIFELONG LEARNING (EJEDL) <https://ejedl.academiascience.org/index.php/ejedl/article/view/369> (52-56 p)
4. Ашурова, Ш. (2023). Оилада эр–хотин муносабатларини мувофиқлаштиришнинг ўзбек психологлари томонидан таҳлил қилиниши. *Современные тенденции психологической службы в системе образования: теория и практика*, 1(1), 67-71.21.
5. Karimova M.N. Ashurova.Sh.F, (2023) Professional ta'limda tahsil olayotgan qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash va ularda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning psixologik asoslari. Educational Research in Universal Sciences. OAK. 369-373-b
6. Ashurova.Sh.F Karimova M.N. (2023) Oilada o'smirlarning sog'lom turmush tarzi va oilaviy hayot haqidagi tasavvurlari shakllanishining pedagogik-psixologik omillari. Educational Research in Universal Sciences. OAK. Impact factor 363-368-b
7. Imonova, M. B. (2023). Oila tinchligi–jamiyat faravonligi asosi. Finland academic research science publisher, 1148-1151.

8. Имонова, М., & Тожиева, Д. (2023). Роль сиблинговых отношений в когнитивном развитии детей. *Традиции и инновации в исследовании и преподавании языков*, 1(1), 447-453.
9. Иманова, М. Б. (2021). Шахс характери акцентуацияси ва деструктив хулқ-атвор. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 1399-1403.
10. Имонова, М. Б. (2023). Важность сестровых отношений в личном развитии. *formation of psychology and pedagogy as interdisciplinary sciences*, 2(22), 120-123.
11. Imonova, M. B. (2023). Causes of Suicide Tendency in Adolescents. *Journal of Discoveries in Applied and Natural Science*, 1(1), 62-67.
12. Имонова, М. Б. (2023). Роль отношения сиблинга в пробуждении мотивов обучения детей. *Евразийский журнал*
13. Неъматуллаева, С. (2020). Психология детей в возрасте 5-7 лет. *Студенческий вестник*, (5-1), 62-63.
14. Ne'Matullayeva, S. (2022). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA O'YIN TERAPIYASINI QO'LLASHGA OID QARASHLAR. *Science and innovation*, 1(B4), 444-449.
15. Nematullaeva, S. (2023). DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN THROUGH GAME THERAPY. *Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence*, 2(4), 86-88.
16. Ne'matullayeva, S. (2022). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida oyin terapiyasini qo'llashda innovatsion usullar. O'zbekiston milliy universiteti xabarlari, 1(6).
17. Nematullaeva, S. (2023, April). The role of play therapy in a child's life. In *Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education* (Vol. 1, No. 1, pp. 9-10).
18. Неъматуллаева, С. Х. (2023). Влияние Игровой Терапии В Формировании Личности Детей. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(2), 31-33.
19. Kizi, N. S. K. (2022). Use of Game Therapy in Preschool Educational Organizations.
20. Нематуллаева, С. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxs sifatida kamolotida o'yin terapiyasining ahamiyati .Современные тенденции психологической службы в системе образования: теория и практика, 1(1), 43–46. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/psychological-service-education/article/view/23475>